МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ПЕТРУХ ОКСАНА АНДРІЇВНА

УДК 330.341.1(477)

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Спеціальність 08.00.03 – економіка та управління
національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Львів – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Львівському національному університеті імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Юринець Зорина Володимирівна,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
професор кафедри менеджменту.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Денисенко Микола Павлович,
Київський національний університет технологій та дизайну,
професор кафедри бізнес-економіки;

кандидат економічних наук, доцент
Гнилянська Леся Йосипівна,
Національний університет «Львівська політехніка»,
доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва.

Захист відбудеться «29» травня 2019 р. о 10^{00} год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.051.01 у Львівському національному університеті імені Івана Франка за адресою: 79008, м. Львів, проспект Свободи, 18, аудиторія 115.

З дисертацією можна ознайомитися у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка за адресою: 79601, м. Львів вул. М. Драгоманова, 5.

Автореферат розісланий «26» квітня 2019 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради **Н. Б. Демчишак**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Формування і розвиток сфери охорони здоров'я як ключової ланки соціальної політики держави посідає першочергове місце в розбудові її конкурентоспроможності. Сфера охорони здоров'я повинна забезпечувати задоволення потреб громадян у якісних і доступних медичних послугах, що є вкрай важливим завданням для України. Участь її у світових економічних процесах передбачає узгодження механізмів формування національного законодавства у сфері охорони здоров'я зі стандартами країн з розвиненою ринковою економікою, невід'ємною частиною чого є розроблення ефективних і дієвих методів державного регулювання інноваційного розвитку суб'єктів господарювання цього сегменту.

Чинне законодавство, політика, яку провадять центральні та місцеві органи влади у напрямі підтримки створення інновацій у галузі охорони здоров'я, застосування інструментарію державного регулювання інноваційного розвитку цієї сфери в Україні стали невід'ємним елементом сучасної економіки, що передбачає залучення підприємств, закладів, установ, управлінських органів усіх ієрархічних рівнів, які беруть участь у процесі розроблення, проникнення та застосування новітніх знань для досягнення головної цілі – підвищення якості та рівня життя населення.

Дослідженням особливостей державного регулювання сфери охорони здоров'я займалась низка українських учених, зокрема, О. Амоша, Н. Артамова, І. Гладун, Д. Карамишев, Р. Ларіна, В. Москаленко, І. Михасюк, В. Пашков, В. Подлєсна, Г. Слабкий, І. Солоненко та ін. Сучасними проблемними питанням інноваційного розвитку та інноваційної діяльності присвячені праці І. Алєксєєва, О. Вишневського, А. Гальчинського, Л. Гнилянської, М. Денисенка, Н. Демчишака, Я. Жаліла, С. Ілляшенка, М. Крупки, І. Мойсеєнко, І. Ревак, В. Семиноженка, Л. Федулової, З. Юринець, А. Яковлєва та ін.

Особливості впровадження інноваційного управління в системі охорони здоров'я розглянуті у працях таких зарубіжних науковців, як А. Абрамешин, Ю. Анісімов, В. Баранчєєв, І. Борисенко, А. Бронштейн, В. Воронін, А. Вялков, Н. Герасименко, Б. Герасимов, Н. Грищенко, П. Друкер, В. Жаріков, С. Ільдеменов, Ф. Кадиров, В. Московцев, Т. Овчиннікова, М. Портер, Ю. Саліков, Л. Слєсарєв, Д. Стігліц, І. Шейман, В. Шевський, Й. Шумпетер, Л. Якобсон та ін.

Водночас проблеми впливу держави на зміст і форми економічних ринкових відносин та його адекватного правового забезпечення були і залишаються центральними не лише для розвитку держави загалом, а також окремих сфер. Оскільки саме держава сприяє розвиткові наукових досліджень у сфері охорони здоров'я і впровадженню їхніх результатів у діяльність суб'єктів господарювання цієї сфери, що приводить до підвищення рівня якості та конкурентоспроможності медичних послуг, а також відображається на вдосконаленні моделі охорони здоров'я населення, то актуальним є розгляд особливостей державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до напряму науково-дослідної роботи кафедри менеджменту економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка в межах держбюджетної теми "Управління стратегічними змінами в господарській системі України" (номер державної реєстрації 0116U001641).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є формування теоретично-методичних та організаційно-практичних основ і розроблення науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України.

Для досягнення зазначеної мети поставлено такі завдання:

- з'ясувати соціально-економічну сутність інновацій у галузі охорони здоров'я, її інноваційного розвитку та державного регулювання інноваційного розвитку в досліджуваному секторі;
- удосконалити класифікацію інновацій у сфері охорони здоров'я задля вирішення проблеми підвищення ефективності інноваційної діяльності;
- розкрити теоретичні основи формування цільових програм розвитку сегмента охорони здоров'я;
- розробити метод моделювання і прогнозування впливу макроекономічних показників на інноваційну діяльність у сфері охорони здоров'я;
- сформувати науково-практичні положення щодо визначення пріоритетних інноваційних орієнтирів для лікування найбільш проблемних груп захворювань населення України;
- оцінити модель процесу впливу та взаємоузгодження організаційно-економічних інструментів і напрямів державного регулювання інноваційного розвитку галузі охорони здоров'я України;
- побудувати структурно-логічну модель стратегічного управління інноваційним розвитком сфери охорони здоров'я;
- запропонувати превентивні заходи щодо реалізації основних інструментів державного регулювання інноваційного розвитку медицини;
- обґрунтувати напрями вдосконалення інструментарію державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України.

Об'єктом дослідження є процес державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та організаційно-практичні аспекти державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України.

Методи дослідження. Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань у дисертаційній роботі використано низку методів наукового пізнання, а саме: аналізування, порівняння, систематизації й узагальнення, щоб уточнити зміст понять і термінів, зокрема, "інновації у сфері охорони здоров'я", "інноваційний розвиток сфери охорони здоров'я", "державне регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я", а також з метою критичного

осмислення методологічних підходів, концепцій, розробок моделей і пропозицій провідних учених щодо особливостей застосування інструментів державного регулювання національних систем охорони здоров'я, аналізу організаційних механізмів, виявлення взаємозв'язку організаційно-економічних інструментів і напрямів державного регулювання інноваційного розвитку в досліджуваному сегменті, у ході детального розгляду теоретичних основ формування цільових програм розвитку сфери охорони здоров'я, перешкод і ризиків створення та впровадження інновацій; динамічного, економіко-статистичного та порівняльного аналізу – у дослідженні процесу винайдення та реалізації інновацій у сфері охорони здоров'я України; нейромережеве моделювання та прогнозування – у ході розроблення моделі та побудови прогнозу впливу макроекономічних показників на інноваційну діяльність у галузі охорони здоров'я; анкетування й експертної оцінки – з метою визначення ефективності механізмів надання лікарських послуг населенню України; графічного зображення – для наочного відображення отриманих результатів дослідження й аналітичних даних.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, офіційні програмні документи органів виконавчої влади України та місцевого самоврядування, які регулюють інноваційний розвиток сфери охорони здоров'я; дані Державної служби статистики України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, аналітичні матеріали міжнародних організацій; матеріали періодичних видань та інтернет-ресурсів, результати, отримані автором у ході дослідницьких робіт, проведених у 2016 р. у низці закладів охорони здоров'я м. Львів.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційної роботи полягає у формуванні теоретичних і практичних положень щодо вдосконалення державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України, зокрема:

уперше:

– розроблено науково-методичні положення стосовно формування державної політики на основі прогнозування показників фінансування охорони здоров'я, інноваційної діяльності, науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) з державного бюджету та визначення впливу макроекономічних показників на інноваційну діяльність у сфері охорони здоров'я з використанням апарату нейронних мереж для інформаційно-аналітичного забезпечення інноваційного розвитку цієї сфери, що дало змогу спроектувати заходи щодо підвищення рівня й якості ухвалення управлінських рішень;

удосконалено:

– понятійний апарат дослідження, зокрема: 1) запропоновано дефініцію "інновації у сфері охорони здоров'я" як результат інноваційної діяльності, що реалізується у вигляді забезпечення модернізації матеріально-технічної бази галузі, впровадження прогресивних засобів і методів лікування, медичних технологій, виробів медичного призначення і лікарських засобів, удосконалення

існуючих методів діагностики і лікування (медичні інновації), розроблення програмних засобів опрацювання інформації, створення нових моделей функціонування сфери та розвитку персоналу, що має вплив на поліпшення здоров'я населення, економічних показників суб'єктів господарювання цього сегмента; 2) уточнено тлумачення поняття "державне регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я" як ієрархічний і багатокомпонентний континуум інструментарію, спроможного забезпечити ефективне функціонування й інноваційний розвиток сфери охорони здоров'я та використання її ресурсів; 3) уточнено дефініцію "інноваційний розвиток сфери охорони здоров'я" як динамічний процес структурного вдосконалення сфери завдяки втіленню новітніх знань для поліпшення якості надання медичних послуг, підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я з орієнтацію на інноваційні перетворення;

– класифікацію інновацій у сфері охорони здоров'я з виділенням таких ознак, як спрямування, рівень прояву чи спроможності до поширення, ступінь трансформації новизни, рівень системи заходів, що спрямовані на охорону здоров'я, ступінь розвитку сфери охорони здоров'я, підґрунтя виникнення, що, на відміну від поширених, орієнтована на вирішення проблем підвищення ефективності інноваційної діяльності у галузі охорони здоров'я;

– критерії впливу та взаємоузгодження організаційно-економічних інструментів і напрямів державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України в системі замовник–споживач (населення) – постачальник (заклади охорони здоров'я) – виробники інноваційних технологій, продукції, який, на відміну від інших наявних, ґрунтується на визначенні інноваційної діяльності як основного напряму розвитку сфери охорони здоров'я, дає змогу визначити стан та ефективність функціонування галузі у перспективі;

– наукові положення щодо управління процесом трансферу медичних технологій з позиції розробників/споживачів (передбачає п'ять паралельно-послідовних взаємопов'язаних блоків), процесу реалізації інноваційного ваучера у сфері охорони здоров'я, що дасть змогу стимулювати інноваційну діяльність суб'єктів господарювання, які не мають власного дослідницького потенціалу або необхідних фінансових ресурсів для реалізації результатів власних досліджень;

набули подальшого розвитку:

– теоретичні засади формування цільових програм розвитку сфери охорони здоров'я, у межах яких обґрунтовано принципи їхнього формування та запровадження, виявлено проблеми їхньої ефективної реалізації та перспективи спрямування, що дає змогу поліпшити державну інноваційну політику у сфері охорони здоров'я;

– наукові підходи до формування системи стратегічного управління інноваційним розвитком сфери охорони здоров'я, яка, на відміну від наявної, передбачає виокремлення процесу цього управління в горизонтальному векторі, що охоплює структуризацію етапів на підставі чотирьох блоків з обґрунтуванням основних компонент для вирішення стратегічних та інноваційних завдань у сфері охорони здоров'я;

– обґрунтування превентивних заходів щодо реалізації інноваційних орієнтирів для лікування найбільш проблемних груп захворювань населення України та черговості впровадження інноваційних технологій у кожному з соціально важливих напрямів у разі вирішення найбільш значимих медичних захворювань в Україні на основі реалізованої аналітичної ієрархічної процедури Сааті, що дасть змогу поліпшити процеси інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я, скоротити витрати суспільства завдяки зниженню захворюваності та смертності населення, матиме вплив на збереження, поліпшення здоров'я громадян;

– пропозиції щодо підвищення ефективності впровадження інструментарію державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України, заходів державного сприяння інноваційному розвитку у цій галузі, які, на відміну від наявних, передбачають реалізацію комплексу заходів, що зорієнтовані на інтелектуалізацію всієї системи державного регулювання інноваційного розвитку в досліджуваному сегменті, зміну управлінської структури на всіх рівнях національної економіки для забезпечення збалансованого фінансування сфери охорони здоров'я.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення дисертаційної роботи доведені до рівня науково-методичних та практичних рекомендацій і прийняті до впровадження органами законодавчої та виконавчої влади, органами на регіональному рівні національної економіки, а також керівниками закладів охорони здоров'я.

Основні науково-прикладні розробки та рекомендації впроваджено на місцевому рівні у діяльність управління аналізу та стратегічного планування департаменту економічної політики Львівської обласної державної адміністрації – модель державно-приватного партнерства для підсилення фінансування інноваційної діяльності в регіоні та покращення результативності ухвалених управлінських рішень, а також для зменшення ризиків реалізації під час виконання інноваційних програм і проектів та збільшення використання інноваційного потенціалу в регіоні (довідка № 056-вих-347 від 30.11.2018 р.). Запропонована дисертантом модель інноваційного ваучера була розглянута як додаткове джерело для залучення інвестицій до інноваційних проектів розроблених на базі Комунальної 3-ої міської клінічної лікарні (довідка № 495 від 11.04.2019 р.).

Науково-методичний підхід до вибору інноваційних технологій за моделлю порівняльного аналізу за методом Сааті, що дає змогу підприємству обрати найефективніше інноваційне дослідження для подальшого впровадження вже з урахуванням думки провідних спеціалістів галузі, використано у діяльності Діагностичного центру "МеДіС" (довідка № 151.1 від 29.11.2018 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, які викладені у дослідженні та виносяться на захист, отримано автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертації використано тільки ті ідеї, положення і розрахунки, які є результатом індивідуальної роботи дисертанта і становлять особистий внесок автора.

Апробація результатів дисертації. Результати дослідження пройшли обговорення та були схвалені на десяти міжнародних науково-практичних конференціях: “Страхова медицина та інноваційний розвиток сфери охорони здоров’я в Україні” (м. Львів, 26 жовтня 2018 р.); “Структурна модель стратегічного управління інноваційним розвитком сфери охорони здоров’я” (м. Жешув, м. Львів, 26–28 вересня 2018 р.); “Життєвий цикл інновації та роль держави в його регулюванні” (м. Київ, 21–22 серпня 2015 р.); “Бізнес, маркетинг та медицина, що їх поєднує, або державна медицина проти приватної” (м. Одеса, 21–22 серпня 2015 р.); “Інструменти державного регулювання галузі охорони здоров’я крізь призму створення інновацій” (м. Львів, 15–16 травня 2015 р.); “Інноваційна діяльність та роль держави в її регулюванні” (м. Львів, 20 лютого 2015 р.); “The problems in current situation in health care industry in Ukraine. Its wear sides and possible ways of improvement” (м. Аджман, ОАЕ, 18–19 липня 2015 р.); “Інструменти державного стимулювання інноваційної діяльності в Україні та проблеми їх застосування” (м. Львів, 9–10 жовтня 2015 р.); “Структуровані фінансові продукти як нова альтернатива традиційним фінансовим інструментам” (м. Гурзуф-Севастополь, 10–12 жовтня 2013 р.); “Методи розрахунку вартості структурованих продуктів” (м. Львів, 12 листопада 2013 р.).

Публікації. Основні положення та результати, сформульовані у дисертації, опубліковані у 20 наукових працях загальним обсягом 6,16 д.а. (4,28 д.а. належать особисто автору), з них 7 у наукових фахових виданнях України, 1 у зарубіжному виданні та 1 стаття у виданні, що входить до міжнародних наукометричних баз, 10 тез доповідей за матеріалами науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Зміст роботи викладено на 246 сторінках, з них 173 сторінки основного тексту, що містять 20 таблиць та 41 рисунок, 8 додатків. Список використаних джерел налічує 208 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано мету та завдання для її досягнення, визначено об’єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, наведено відомості про апробацію, публікації за темою дослідження, вказано обсяг та структуру роботи.

У розділі 1 “**Теоретичні основи дослідження державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров’я України**” розкрито теоретичні основи і розглянуто суть державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров’я, удосконалено класифікацію інновацій у галузі охорони здоров’я, визначено ознаки та систематизовано інструментарій державного регулювання інноваційної діяльності у зазначеному сегменті.

У дисертаційній роботі досліджено сутність і запропоновано визначення інновацій у сфері охорони здоров’я як результату інноваційної діяльності, що

реалізується у вигляді забезпечення модернізації матеріально-технічної бази, впровадження прогресивних засобів і методів лікування, медичних технологій, виробів медичного призначення та лікарських засобів, удосконалення існуючих методів діагностики та лікування (медичні інновації), розроблення програмних засобів опрацювання інформації, створення нових моделей функціонування галузі охорони здоров'я та розвитку персоналу, що має вплив на поліпшення здоров'я населення й економічних показників діяльності суб'єктів господарювання сфери охорони здоров'я. Запропоновано класифікацію інновацій у сфері охорони здоров'я (табл. 1), за такими ознаками, як спрямування, рівень прояву чи спроможності до поширення, ступінь трансформації новизни, рівень системи заходів, що спрямовані на охорону здоров'я, ступінь розвитку сфери, підґрунтя виникнення, яка орієнтована на вирішення проблем підвищення ефективності інноваційної діяльності.

Таблиця 1

Класифікація інновацій у сфері охорони здоров'я

Ознака	Тип
Спрямування	- продуктові (нові матеріали, вироби медичного призначення лікарські засоби, препарати); - процесні (нові медичні технології, техніки, обладнання, програми, методи діагностики та лікування); - споживчі (нові медичні послуги, задоволення потреб населення); - ринкові (нові ринки, сфери, сегменти)
Рівень прояву чи спроможності до поширення	- міжнаціональні (мегарівень); - національні (макрорівень, рівень країни); - територіальні, регіональні (мезорівень); - локальні (мікрорівень, рівень суб'єктів господарювання, сегмента ринку); - точкові (рівень людини, споживача, нанорівень)
Ступінь трансформації новизни	- цілковита (абсолютно нові ідеї); - релятивна (відносна новизна, поліпшення інновацій, рекомбінація елементів); - умовна (нове сполучення елементів); - суб'єктивна (новизна для споживачів, перше ознайомлення)
Рівень системи заходів, що спрямовані на охорону здоров'я	- організаційно-технічні; - економічні, - лікувально-профілактичні; - санітарно-гігієнічні
Ступінь розвитку сфери охорони здоров'я	- інтернаціональні; - стратегічні; - комплексні; - топічні (локальні)
Підґрунтя виникнення	- унаслідок науково-технічного прогресу; - унаслідок розвитку потреб населення, споживачів, ринку

Джерело: запропоновоно автором

Обґрунтовано, що інноваційний розвиток у сфері охорони здоров'я – це динамічний процес структурного вдосконалення сфери завдяки втіленню новітніх знань для поліпшення якості надання медичних послуг, підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання цієї сфери з орієнтацією на інноваційні перетворення.

Узагальнено характеристики інноваційного розвитку галузі охорони здоров'я (через такі критерії як елементи соціальної функції й властивості інноваційної діяльності цієї сфери), а також ознаки та форми інноваційної діяльності у зазначеному сегменті.

На основі проведеного аналізу обґрунтовано, що державне регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я – це ієрархічний і багатокомпонентний континуум інструментарію, який спроможний забезпечити ефективне функціонування й інноваційний розвиток галузі та використання її ресурсів. Реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я на вищих рівнях управління покладена на державні органи виконавчої влади (табл. 1).

Визначено, що в основі державного регулювання сфери охорони здоров'я з врахуванням ролі інноваційної діяльності є можливість впливу держави на охорону здоров'я для створення ефективної взаємодії основних ринкових факторів: попиту, пропозиції і ціни. Водночас держава визначає найбільш перспективні орієнтири, напрями функціонування, поступ яких може стимулювати підвищення ефективності економіки загалом.

Автором проаналізовано і з'ясовано, що існує велика кількість стратегічних документів щодо інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я (концепцій, програм, проектів), які, здебільшого, не пов'язані з наявним законодавством і є декларативними.

Систематизовано та дано визначення інструментарію державного регулювання сфери охорони здоров'я крізь призму створення інновацій як сукупності методів, засобів, принципів, які цілеспрямовано застосовують на користь суб'єктів господарювання у галузі охорони здоров'я з метою кількісного та якісного впливу на задоволення медичних потреб населення та розвиток інноваційної діяльності в цій сфері.

Виокремлено структурно-функціональні характеристики системи державного регулювання інноваційного розвитку сектора охорони здоров'я, інструментарію, регулюючих дій з метою надання рекомендацій щодо реалізації державної політики інноваційного розвитку цього сегмента.

Зясовано, що одним з основних засобів реалізації принципів системного аналізу в державному управлінні охороною здоров`я є впровадження стратегічного управління інноваційним розвитком сфери охорони здоров'я, що включає регулярне оцінювання умов функціонування та розроблення відповідних стратегій для підвищення потенціалу галузі, забезпечення її збалансованого розвитку у якісному співвідношенні завдяки інноваційним перетворенням.

У розділі 2 **"Прагматика державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України"** проведено аналітичні дослідження і виявлено тенденції інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я в Україні та світі, дано комплексну оцінку процесу створення і реалізації інновацій, проведено порівняльний аналіз впливу макроекономічних показників на інноваційну діяльність у галузі охорони здоров'я в Україні та країнах Європи, а також прогнозування цих показників на основі реалізованої нейронної GRNN-моделі.

Усі системи охорони здоров'я за типологією можна умовно розділити на три групи: бюджетно-страхова, державна, приватно-підприємницька. На підставі порівняння стану функціонування сфери охорони здоров'я в Україні та високорозвинених державах встановлено, що велика частка країн перейшла на систему страхової медицини, даючи громадянам вищий рівень гарантій щодо збереження їхнього здоров'я. Медичні послуги в Україні теоретично вважають безкоштовними, однак на практиці їх оплачує пацієнт у напівофіційному чи неофіційному форматі. Уряд жодної з країн, враховуючи різні чинники, не спроможний повністю взяти фінансову відповідальність за інноваційний розвиток галузі охорони здоров'я. Як наслідок, різний відсоток витрат, пов'язаних з підтриманням охорони здоров'я, забезпечують споживачі чи страхові інституції.

Детальний розгляд основних напрямів реформування сфери охорони здоров'я в Україні дав змогу виявити, що загальна стратегія реформи полягає в перетворенні сфери з соціально-витратної в соціально-інвестиційну, переході від екстенсивного до інтенсивного розвитку, від галузевого до міжгалузевого підходів в управлінні вітчизняною сферою охорони здоров'я. Таку стратегію реформування можливо здійснити за умови прозорого, недекларативного державного регулювання інноваційного розвитку сегмента охорони здоров'я в Україні.

У ході дослідження встановлено, що важливою платформою для здійснення процедур, функцій програмно-цільового управління інноваційним розвитком системи охорони здоров'я України є державні цільові наукові і науково-технічні програми (ДЦНТП). Державні цільові програми інноваційного розвитку охорони здоров'я різного ієрархічного рівня, зазвичай, зорієнтовані на науково-технічну діяльність і тільки частково – на розвиток інноваційної діяльності у напрямі створення національних медичних технологій, обладнання та іншої інноваційної продукції. Обсяги програмно-цільового фінансування наукових і науково-технічних розробок загалом у всьому сегменті пріоритетних напрямів розвитку науки та техніки, а не лише сфери охорони здоров'я є незначними – 0,0005–0,0008 % від загальної суми видатків державного бюджету.

У дисертаційній роботі виконано порівняльний аналіз і прогнозування впливу макроекономічних показників на інноваційну діяльність сфери охорони здоров'я в Україні та країнах Європи з використанням інструментів економіко-математичного моделювання для таких показників: фінансування інноваційної діяльності, охорони здоров'я та НДДКР із державного бюджету. Розроблена нейронно-мережева модель типу GRNN дала змогу виконати порівняльний нейронний аналіз показників України з даними таких країн, як Австрія, Великобританія, Данія, Нідерланди, Норвегія, Фінляндія, Швеція, Бельгія, США, для формування рекомендацій щодо фінансування галузі охорони здоров'я та її інноваційного розвитку, а також створення прогнозу щодо подальшого розвитку цих економічних процесів. Сценарії зміни показників у зазначених сегментах показано на рис. 1.

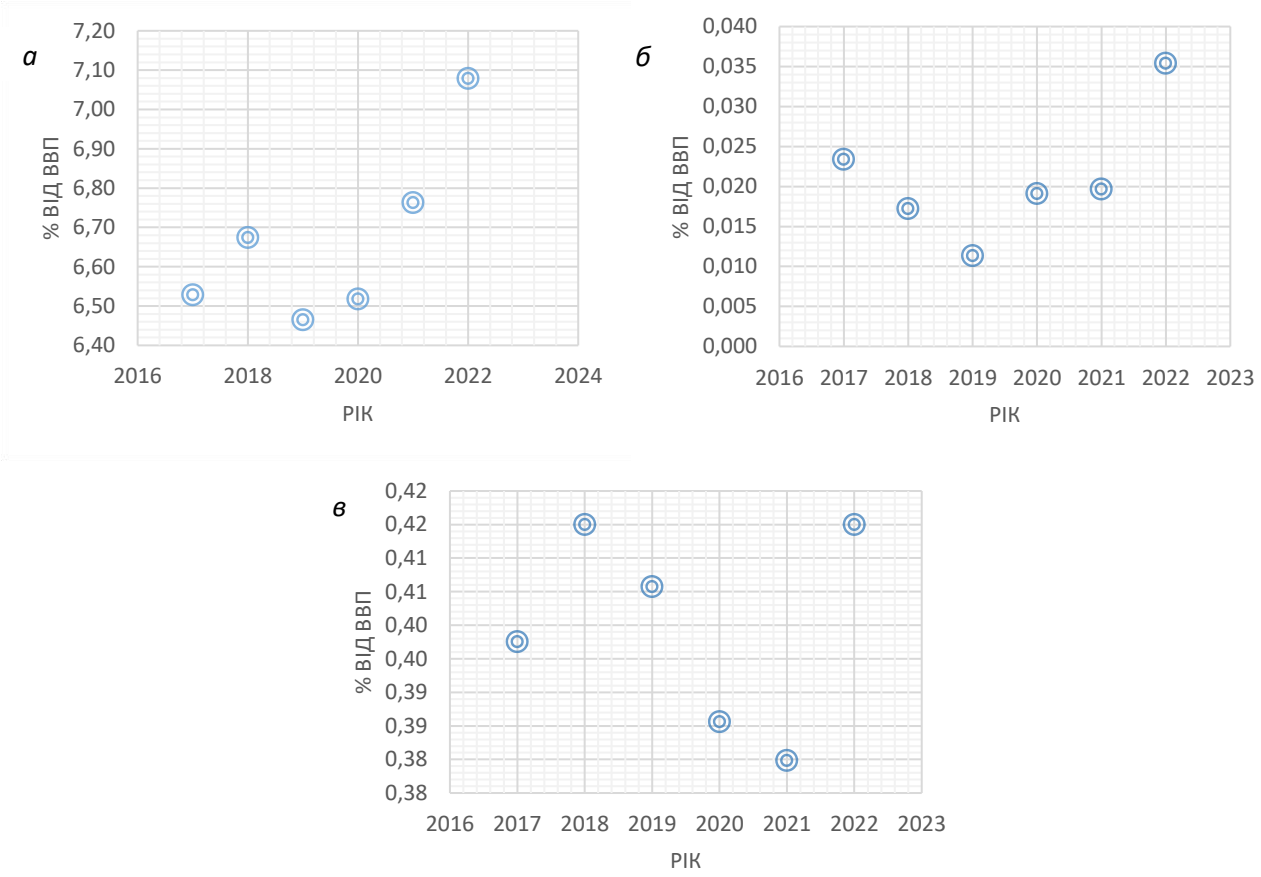

Рис. 1. Графічна інтерпретація зміни фінансування охорони здоров'я (*а*), НДДКР (*б*), інноваційної діяльності (*в*) з державного бюджету з побудованими прогнозами
Джерело: розраховано автором

Результати нейромережевого моделювання показали, що прогнозне державне фінансування охорони здоров'я, інноваційної діяльності та НДДКР на період з 2017 по 2022 рр. має тенденцію до зростання, тобто державна політика повинна бути спрямована на збільшення витрат на ці напрями. Проте якісне зростання інвестування в інновації можливе лише через п'ять років. Нині країна перебуває в стані стагнації через воєнні дії, і поточний рівень ВВП, згідно з прогнозами, повернеться до рівня 2013 р. тільки у 2022 р., тому лише тоді можна очікувати значних державних вливань у інноваційний розвиток зазначеної сфери. На сьогоднішній день пріоритетними є оборонна галузь і зростання соціальних витрат. У сегменті охорони здоров'я можлива оптимізація витрат і певна реструктуризація так, щоб інвестиції були, здебільшого, приватними.

Акцентовано, що сучасна ситуація в системі охорони здоров'я України, а саме – її державне фінансування, перебуває в критичному стані й потребує значних реформ на законодавчому рівні, впровадження та стимулювання інновацій у сфері охорони здоров'я. Проте Україна не має достатніх фінансових ресурсів для того, щоб підтримувати розбудову потужної інноваційної інфраструктури в частині надання значної прямої бюджетної підтримки медичної галузі. Виокремлено основні проблеми у фінансовому забезпеченні інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України в перспективі.

У розділі 3 **“Напрями удосконалення державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров’я України”** розроблено практичні рекомендації щодо поліпшення державного регулювання і підтримки інноваційного розвитку сфери охорони здоров’я, виділено основні перешкоди та ризики на шляху до створення та впровадження інновацій, окреслено заходи щодо реформування, вдосконалення орієнтирів державного регулювання інноваційного розвитку сфери, підвищення ефективності системи державного стимулювання інноваційних проектів.

Доведено, що важливим елементом удосконалення державного регулювання інноваційного розвитку є модернізація та реформування моделі охорони здоров’я України стосовно найбільш проблемних груп захворювань, а також визначення пріоритетних інноваційних напрямів їхнього лікування. У роботі виконано експертну оцінку соціальної значимості впровадження нових медичних технологій на основі аналітичної ієрархічної процедури Сааті за участю десяти експертів з різних напрямів медицини для визначення першочергових завдань з метою загального поліпшення охорони здоров’я в Україні. У підсумку визначено, що на сучасному етапі розвитку в Україні важливим є формування державних заходів щодо впровадження циторедуктивної хіміотерапії для лікування третьої–четвертої стадій онкологічних захворювань. Іншими важливими напрямами є геномна діагностика і превентивна медицина серцево-судинних, онкологічних захворювань, діагностика та превентивне лікування остеопорозу на основі ультразвукової денситометрії, діагностика і сучасні методи лікування ускладнень діабету, молекулярна діагностика алергії й алерген-специфічна імунотерапія.

Виявлено на основі аналізу результатів дослідження, що основними перешкодами і ризиками на шляху розвитку та впровадження інноваційних технологій в Україні є такі: фінансування (тривалий період окупності медичних інновацій, перешкоди у знаходженні зовнішніх інвесторів, складна модель фінансування галузі охорони здоров’я, низька рентабельність), попит на ринку, неконкурентоспроможна пропозиція, відсутність досвіду і підтримки автора інноваційної ідеї, законодавчі бар’єри, складні процеси реєстрації та внесення до стандартів лікування, консервативність. Зазначено, що специфічним саме для цієї сфери є перешкода, з якою стикається інноваційний продукт на шляху свого втілення, – уведення в стандарти лікування нового препарату чи методики.

Автором розроблено логічну модель, яка відображає процес впливу та взаємоузгодження організаційно-економічних інструментів і напрямів державного регулювання інноваційного розвитку галузі охорони здоров’я України в цілісній системі замовник – споживач (населення) – постачальник (заклади охорони здоров’я) – виробники інноваційних технологій, продукції (рис. 2).

Запропонована логічна модель зумовлює розкриття стану та ефективності функціонування галузі в перспективі Основою має стати ефективне впровадження стратегічного управління інноваційним розвитком сфери охорони здоров’я.

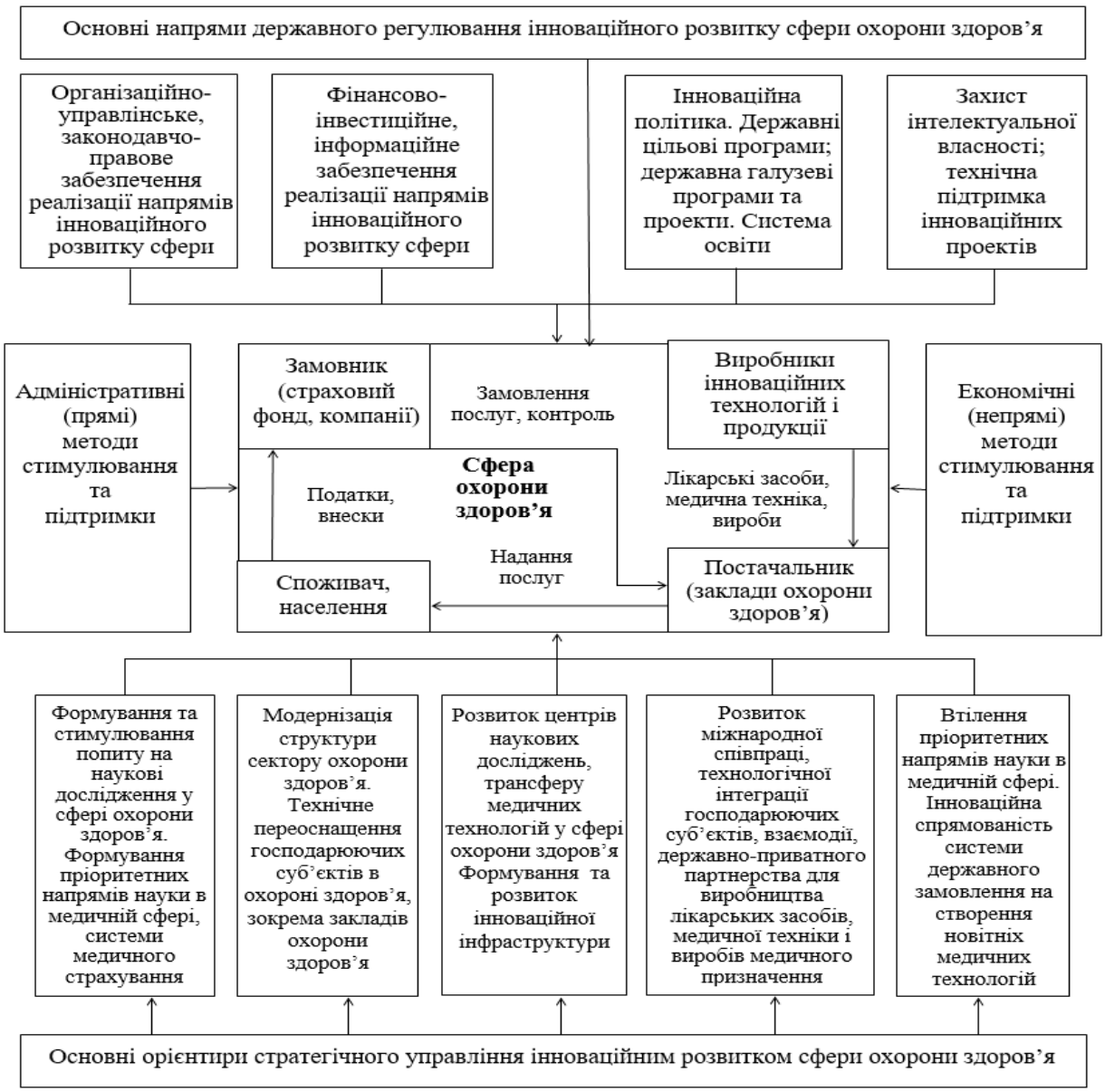

Рис. 2. Логічна модель взаємоузгодження організаційно-економічних інструментів і напрямів державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України

Джерело: розроблено автором

Унаслідок проведених досліджень розроблено та описано структурну модель стратегічного управління інноваційним розвитком сфери охорони здоров'я в горизонтальному векторі, яка передбачає виконання таких послідовних етапів: визначення орієнтирів і пріоритетних напрямів інноваційного розвитку галузі, розроблення стратегії, політики для досягнення стратегічних цілей інноваційного розвитку, прогнозування тенденцій інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я на основі нейромережевого моделювання, забезпечення належного рівня процесу управління, ухвалення рішень для досягнення стратегічних цілей, забезпечення можливості адаптації сектора охорони здоров'я до змінних потреб населення. Виявлено, що ефективне впровадження стратегічного управління інноваційним розвитком сфери охорони

здоров'я сприятиме підтримці процесу створення і втілення інновацій та організаційних змін у достатньому обсязі для адекватної реакції на зміни в зовнішньому середовищі.

На підставі наведеної вище логічної моделі автором запропоновано напрями вдосконалення забезпечення державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України та її суб'єктів господарювання стосовно таких критеріїв: реалізація соціальних напрямів інноваційних перетворень в організаційній площині суб'єктів господарювання медичного сегмента та сфери охорони здоров'я загалом, удосконалення нормативно-правового поля, впровадження заходів у науково-виробничій площині щодо інноваційного розвитку фармацевтичного сегмента і сфери охорони здоров'я.

У дисертаційній роботі аргументовано необхідність реалізації таких заходів державного сприяння для підсилення інноваційного розвитку галузі охорони здоров'я: розвиток наукових досліджень; модернізація структури сектора охорони здоров'я; створення сприятливих умов для розвитку пріоритетних напрямів науки завдяки концентрації фінансування і кадрових ресурсів; створення центрів наукових досліджень; формування системи обліку кадрового резерву в регіонах; розвиток системи медичного страхування; ретельне планування політики у сегменті медичного обслуговування і прогнозування її можливих наслідків; фінансування наукових досліджень і критичних технологій, які відрізняються конкурентоспроможністю і високим практичним значенням та наукова новизна яких може зробити їх "проривними" для української медичної науки; формування системи співробітництва державного і приватного медичного сектора, що сприятиме впровадженню інноваційних наукових розробок у практику. У процесі аналізу та пошуку ефективних інструментів стимулювання інноваційної діяльності в сфері охорони здоров'я виділено такі засоби для реалізації інновацій: державно-приватне партнерство, інноваційні ваучери, гранти для залучення інвестицій під інноваційні проекти в цій сфері. Запропоновано послідовність трансферу медичних технологій з позиції розробників і споживачів, що дасть змогу стимулювати інноваційну діяльність суб'єктів господарювання, які не мають власних ресурсів для реалізації результатів авторських досліджень.

З метою забезпечення збалансованого фінансування сфери охорони здоров'я акцентовано увагу на необхідності впровадження комплексу заходів, зорієнтованих на інтелектуалізацію системи державного регулювання інноваційного розвитку цієї сфери, зміну управлінської структури на всіх рівнях національної економіки. Подані у роботі заходи державного стимулювання інноваційного розвитку досліджуваної сфери дадуть змогу створити сприятливі умови для інвестування в інноваційний розвиток вітчизняної медицини.

ВИСНОВКИ

У дисертації на підставі узагальнення теоретичних та організаційно-практичних основ державного регулювання запропоновано нового вирішення наукового завдання щодо вдосконалення наявного і розробки інструментарію

державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України. За результатами дисертаційної роботи зроблено наступні висновки теоретико-методичного змісту та прикладного спрямування.

1. В сучасних умовах функціонування економіки України інноваційний розвиток сфери охорони здоров'я відкриває нові напрями підсилення рівня охорони й оздоровлення населення. Фундаментом такого розвитку є інновації у досліджуваному сегменті, без яких неможливе підвищення продуктивності медичних послуг, економічних показників діяльності суб'єктів господарювання галузі охорони здоров'я. Запропоновано класифікацію інновацій у сфері охорони здоров'я за такими ознаками: спрямування, рівень прояву чи спроможності до поширення, ступінь трансформації новизни, рівень системи заходів, що спрямовані на охорону здоров'я, ступінь розвитку сфери охорони здоров'я, підґрунтя виникнення. Ця класифікація орієнтована на вирішення проблем щодо підсилення ефективності діяльності у секторі охорони здоров'я.

Обґрунтовано, що інноваційний розвиток сфери охорони здоров'я є найважливішим напрямом підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання галузі з орієнтацією на інноваційні перетворення та динамічний процес її структурного вдосконалення завдяки втіленню новітніх знань задля поліпшення якості надання медичних послуг. Систематизовано структурно-функціональні характеристики інноваційного розвитку галузі охорони здоров'я (у розрізі елементів соціальної функції й ознак інноваційної діяльності сфери охорони здоров'я), а також ознаки та форми інноваційної діяльності, що дає змогу вдосконалити застосування чітких і дієвих засобів державного регулювання інноваційних процесів у цій галузі.

2. Розкрито сутність поняття державне регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я як складну багаторівневу і багатокомпонентну систему заходів, спроможну забезпечити ефективне функціонування й інноваційний розвиток сфери охорони здоров'я та її ресурсів. Виявлено ознаки системи й інструментарій державного регулювання інноваційного розвитку галузі охорони здоров'я. Охарактеризовано основні завдання та принципи діяльності структурних підрозділів системи охорони здоров'я, закладів охорони здоров'я. Для вирішення науково-практичних питань у науковій роботі виділено варіанти державної інноваційної політики, стратегічні перспективи інноваційного розвитку, напрями інноваційної діяльності для підвищення ефективності використання наукового потенціалу у сфері охорони здоров'я.

3. Процес змін на світовому ринку зумовлює потребу вдосконалення формування інструментарію підтримки інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я. З'ясовано, що загальнодержавні цільові програми зорієнтовані, насамперед, на фундаментальні напрями в галузі охорони здоров'я та науково-технічній площині, і лише частково – на поступ інноваційної діяльності суб'єктів господарювання задля розроблення національних інновацій у цій сфері, або ж виконуються на третину чи вирізняються декларативністю. Виокремлено принципи формування та запровадження цільових програм розвитку сфери охорони здоров'я, проблеми їхньої ефективної реалізації та перспективи

спрямування. Виявлено відмінності у реалізації інноваційної політики, формуванні цільових програм розвитку галузі охорони здоров'я.

4. Для побудови прогнозів інноваційного розвитку та впливу макроекономічних показників на сферу охорони здоров'я в Україні застосовано метод моделювання економічних процесів на основі інструментарію нейронних мереж для інформаційно-аналітичного забезпечення інноваційного розвитку зазначеного сектора охорони здоров'я. Деталізовано науково-методичні рекомендації стосовно формування державної політики інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я на основі отриманих результатів.

5. Аргументовано наукові основи щодо вдосконалення державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України, що ґрунтується на модернізації та реформуванні системи охорони здоров'я в Україні для найбільш проблемних груп захворювань, визначенні пріоритетних інноваційних орієнтирів їхнього лікування, першочергових завданнях для загального поліпшення медицини в Україні. Отримані науково-прикладні результати дослідження дають змогу сформувати комплекс заходів на державному рівні з метою використання циторедуктивної хіміотерапії для лікування третьої–четвертої стадій онкологічних захворювань. Обґрунтовано, що реалізація зазначених напрямів допоможе поліпшити процеси інноваційного розвитку системи охорони здоров'я, скоротити витрати суспільства завдяки зниженню захворюваності та смертності населення та матиме вплив на збереження, поліпшення здоров'я громадян.

6. З метою запровадження трансформацій у структурі сфери охорони здоров'я з урахуванням напрямів державного регулювання інноваційного розвитку розроблено логічну модель, яка відображає процес впливу та взаємоузгодження організаційно-економічних інструментів і напрямів державного регулювання інноваційного розвитку галузі охорони здоров'я України в системі замовник–споживач (населення)–постачальник (заклади охорони здоров'я)–виробники інноваційних технологій, продукції, що визначатиме стан та ефективність функціонування цього сектору в перспективі.

7. Запропоновано структурно-логічну модель стратегічного управління інноваційним розвитком сфери охорони здоров'я для вирішення основних стратегічних та інноваційних завдань у цьому сегменті, а також виділено ключові елементи моделі. Наведено послідовність здійснення стратегічного управління інноваційним розвитком сфери охорони здоров'я в горизонтальному векторі, що охоплює структуризацію етапів на підставі шести блоків з обґрунтуванням усіх компонент.

8. Розкрито характеристики головних засобів державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я: державно-приватного партнерства, інноваційних ваучерів, грантів для залучення інвестицій під інноваційні проекти у галузі охорони здоров'я. Подано процес трансферу медичних технологій з позиції розробників/споживачів, що передбачає п'ять паралельно-послідовних взаємопов'язаних блоків, та визначено послідовність реалізації інноваційного ваучера у сфері охорони здоров'я, що дасть змогу

стимулювати інноваційну діяльність суб'єктів господарювання, які не мають власного дослідницького потенціалу або необхідних фінансових ресурсів для реалізації результатів власних досліджень.

9. Сформульовано рекомендації для вдосконалення впровадження інструментарію державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України, які передбачають втілення комплексу заходів, що зорієнтовані на інтелектуалізацію всієї системи державного регулювання інноваційного розвитку цієї сфери, зміну управлінської структури на всіх рівнях національної економіки для забезпечення збалансованого фінансування медицини. Розроблено заходи державного сприяння інноваційному розвитку сектора охорони здоров'я.

Отримані теоретико-методичні й науково-практичні результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення системи державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я, що дасть змогу стимулювати інноваційну діяльність та підвищити рівень надання медичних послуг населенню.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у наукових фахових виданнях України:

1. Петрух О. А. Еволюція розвитку фінансових інструментів: від векселів до структурованих продуктів // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. 2013. Вип. 6. С. 118–127. - 0,33 друк. арк.

2. Петрух О. А. Формування бренду роботодавця як інноваційний підхід до управління людськими ресурсами. Порівняння українського та міжнародного досвіду // Формування ринкової економіки в Україні : збірник наукових праць Львівського національного університету імені Івана Франка. 2014. Вип. 33, ч. 2. С. 73–78. - 0,31 друк. арк.

3. Петрух О. А. Податкове стимулювання як спосіб державного управління інноваційним процесами // Вісник Одеського національного університету. 2015. Т. 20, Вип. 2. С. 49–54. - 0,33 друк. арк.

Статті у наукових фахових виданнях України, що входять до міжнародних наукометричних баз даних:

4. Петрух О. А. Інноваційний розвиток сфери охорони здоров'я України // Економіка та держава. Наук.-практ. журн.: Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили, ТОВ "ДКС Центр". Київ : Центр, 2018. Вип. 10. С. 81–83. - 0,36 друк. арк.

5. Петрух О.А., Юринець З.В. Круглякова В.В. Бар'єри на шляху розвитку інноваційної діяльності в економіці України // Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне фахове видання. 2016. Вип. 12. С. 183-187 - 0,48 друк. арк. (*Особистий внесок автора - 0,19 друк. арк., де виявлено головні проблеми у застосуванні фіскальних стимулів, які погіршують умови для впровадження інноваційної діяльності в Україні*).

6. Петрух О.А., Юринець З.В. Державне регулювання та фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні // Інвестиції: практика та досвід.

Наук.-практ. журн.: Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили, ТОВ “ДКС Центр”. Київ : Центр, 2018. Вип. 6. С. 79–82. - 0,39 друк. арк. (*Особистий внесок автора – 0,19 друк. арк., де окреслено фактори, які впливають на зростання конкурентоспроможності інноваційного розвитку держави*).

7. Петрух О.А., Юринець З.В. Напрями державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров’я України // Інвестиції: практика та досвід. Наук.-практ. журн.: Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили, ТОВ “ДКС Центр”. Київ : Центр, 2018. Вип. 21. С. 83–86. - 0,46 друк. арк. (*Особистий внесок автора - 0,21 друк. арк., де запропоновано логічну модель взаємоузгодження організаційно-економічних інструментів і напрямів державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров’я України*).

8. Petruch O., Yurynets Z., Bayda B. Country’s economic competitiveness increasing within innovation component // Economic Annals – XXI. 2015. N 9–10. P. 32–35 - 0,53 друк. арк. (*Особистий внесок автора - 0,19 друк. арк., де виявлено чинники, які впливають на зростання конкурентоспроможності інноваційного розвитку держави*).

Статті в іноземних наукових періодичних виданнях:

9. Петрух О. А. Особенности правового регулирования деятельности в отрасли здравохранения в Украине // Новая экономика : Спец. выпуск научного журнала. Республика Беларусь, 20 октября 2014. С. 227–230. - 0,21 друк. арк.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

10. Петрух О.А., Юринець З.В. Круглякова В.В. Інноваційно-інвестиційна політика держави: стан та особливості розвитку // Економіка та суспільство. Електронне фахове видання. 2016. Вип. 4. С.108-113 - 0,53 друк. арк. (*Особистий внесок автора - 0,2 друк. арк., де виявлено принципи, на яких повинна ґрунтуватися політика держави щодо стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності*).

11. Петрух О. А. Методи розрахунку вартості структурованих продуктів // Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України : Матеріали науково-практичної інтернет-конференції молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів. Луцьк, 12 листопада 2013. С. 72–73. - 0,21 друк. арк.

12. Петрух О. А. Структуровані фінансові продукти як нова альтернатива традиційним фінансовим інструментам // Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України : Матеріали 12 міжнародної науково-практичної конференції. Гурзуф–Севастополь, 10–12 жовтня 2013. С. 104–105. - 0,22 друк. арк.

13. Петрух О. А. Бізнес, маркетинг та медицина, що їх поєднує або державна медицина проти приватної // Перспективи економічного розвитку країни: теорія, методологія та практика : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Одеса, 21–22 серпня 2015. С. 22–24. - 0,23 друк. арк.

14. Петрух О. А. Життєвий цикл інновації та роль держави в його регулюванні // Розвиток економічної системи в контексті міжнародного співробітництва : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції для

студентів, аспірантів та молодих вчених. Київ, 21–22 серпня 2015. С. 65–68. - 0,24 друк. арк.

15. Петрух О. А. Інноваційна діяльність та роль держави в її регулюванні // Фінансове забезпечення сталого економічного зростання в умовах євроінтеграційних процесів : Матеріали науково-практичної інтернет-конференції. Львів, 20 лютого 2015. С. 34–36. - 0,22 друк. арк.

16. Петрух О. А. Інструменти державного регулювання галузі охорони здоров'я крізь призму створення інновацій // Актуальні проблеми функціонування господарської системи України : Матеріали XXII міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих учених. Львів, 15–16 травня 2015. С. 164. - 0,18 друк. арк.

17. Петрух О. А. Інструменти державного стимулювання інноваційної діяльності в Україні та проблеми їх застосування // Актуальні питання економічних наук : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції. Запоріжжя, 9–10 жовтня 2015. С. 100–102. - 0,23 друк. арк.

18. Петрух О. А., Юринець З.В. Структурна модель стратегічного управління інноваційним розвитком сфери охорони здоров'я // Інформаційне суспільство: стан та напрями розвитку з урахуванням регіональних умов : Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції. Жешув–Львів, 26–28 вересня 2018. С. 45–49. - 0,25 друк. арк. (*Особистий внесок автора - 0,13 друк. арк, де розроблено структурну модель стратегічного управління інноваційним розвитком сфери охорони здоров'я*).

19. Петрух О. А., Юринець З.В. Страхова медицина та інноваційний розвиток сфери охорони здоров'я в Україні // Фінансовий бізнес в Україні та світі: стан, проблеми і перспективи розвитку : Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. Львів, 26 жовтня 2018. С. 67–69. - 0,24 друк. арк. (*Особистий внесок автора - 0,12 друк. арк, де запропоновано рекомендації щодо інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я в Україні*).

20. Petrukh Oksana. The Problems in Current Situation in Health Care Industry in Ukraine. Its weak Sides and Possible Ways of Improvement // World Science : International Scientific and Practical Conference. Vol III. Ajman, UAE, July 18–19 2015. P. 23–28. - 0,21 друк. арк.

АНОТАЦІЯ

Петрух О. А. Державне регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2019.

Дисертацію присвячено розкриттю теоретичних основ і розробленню прикладних рекомендацій для вдосконалення державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України. З'ясовано економічну сутність, досліджено і систематизовано структурно-функціональні характеристики системи державного регулювання інноваційного розвитку

сектора охорони здоров'я, інструментарію та регулюючих дій. Здійснено класифікацію інновацій у галузі охорони здоров'я.

Висвітлено особливості формування цільових програм, впровадження інструментарію державного регулювання, стратегічні перспективи інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я в Україні. Сформульовано науково-методичні положення стосовно формування державної політики на основі побудованої нейронної мережі для прогнозування показників фінансування охорони здоров'я, інноваційної діяльності, науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт з державного бюджету та визначення впливу макроекономічних показників на інноваційну діяльність у сфері охорони здоров'я.

Визначено пріоритетні напрями впровадження новітніх технологій для вирішення важливих соціальних питань в Україні. Запропоновано логічну модель взаємоузгодження організаційно-економічних інструментів і напрямів державного регулювання інноваційного розвитку сегмента охорони здоров'я. Розроблено структурно-логічну модель стратегічного управління інноваційним розвитком сфери охорони здоров'я. Обґрунтовано рекомендації для переходу на інноваційний шлях розвитку медицини в Україні.

Ключові слова: інноваційний розвиток, державне регулювання, сфера охорони здоров'я, суб'єкти господарювання, інструментарій державного регулювання, інноваційна діяльність, нейронна модель.

АННОТАЦИЯ

Петрух О. А. Государственное регулирование инновационного развития сферы здравоохранения Украины. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 – экономика и управление национальным хозяйством. Львовский национальный университет имени Ивана Франко, Львов, 2019.

Диссертация посвящена раскрытию теоретических основ и разработке прикладных рекомендаций по совершенствованию государственного регулирования инновационного развития сферы здравоохранения Украины. Выяснено экономическую сущность, исследованы и систематизированы структурно-функциональные характеристики системы государственного регулирования инновационного развития сектора здравоохранения, инструментария и регулирующих действий. Осуществлена классификация инноваций в области здравоохранения.

Освещены особенности формирования целевых программ, внедрение инструментария государственного регулирования, стратегические перспективы инновационного развития сферы здравоохранения в Украине. Сформулированы научно-методические положения по формированию государственной политики на основе построенной нейронной сети для прогнозирования показателей финансирования здравоохранения, инновационной деятельности, научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ из государственного

бюджета и определения влияния макроэкономических показателей на инновационную деятельность в сфере охраны здоровья я.

Определены приоритетные направления внедрения новейших технологий для решения важных социальных вопросов в Украине. Предложено логическую модель взаимосвязи организационно-экономических инструментов и направлений государственного регулирования инновационного развития сегмента здравоохранения. Разработана структурно-логическую модель стратегического управления инновационным развитием сферы здравоохранения. Обоснованы рекомендации для перехода на инновационный путь развития медицины в Украине.

Ключевые слова: инновационное развитие, государственное регулирование, сфера здравоохранения, предприятия, инструментарий государственного регулирования, инновационная деятельность, нейронная модель.

SUMMURY

Petrukh O.A. State regulation of innovative development of the healthcare sector in Ukraine. – On the rights of the manuscript.

Thesis for the Candidate Degree in Economic Sciences, specialty 08.00.03 – economics and management of national economy. – Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, 2019.

The dissertation is devoted to the disclosure of theoretical bases and the development of applied recommendations the improvement of state regulation of innovative development of the health care sector in Ukraine. The concept-terminology, which is used in the field of health care and innovations has been systemized and improved. Structural and functional characteristics of state regulation of innovative development of healthcare industry are investigated and organized. There is made classification of innovations in the healthcare sector based on different point of view. It is focused on solving problems associated with the reinforcement of efficiency of healthcare providers' operations. The dissertation also explores the efficiency of public regulation of the innovative development of Ukrainian healthcare sector. The role of government, president, parliament and local municipalities is highlighted. Also author has examine the legislation in this industry and made it's critical overview. The modern transformation of healthcare sector in Ukraine is analyzed.

The analysis of implementation of the state regulation tools, strategic prospects of innovative development of the health care sector in Ukraine were conducted. In order to develop forecasts and assess the impact of macroeconomic indicators on innovation activity within s healthcare sector, an economic process modelling method based on neural network tools for informational and analytical support of innovative development of the healthcare sector was applied. Based on the developed models, a forecast was made for further development of innovative processes. The parameters of changes in the public innovative healthcare development policy were clarified, which made it possible to identify the need to increase the share of public expenditure on R&D operations, innovative activity and the national healthcare system. Also an author

conducted poll among prominent specialists in this sphere and applied to their answers techniques of pairwise comparative analysis of noncompetitive innovative medical technologies based on analytical hierarchical procedure Saaty and based on the results made recommendations about newest technologies to be implemented in socially important directions in Ukraine.

The author has constructed the logically-structural model of mutual harmonization of economic means and directions of state regulation of innovative development of healthcare industry. The model of external and internal system analysis of health care in the context of innovative development was developed. The evaluation of the results of the model in dynamic past - present - future allows to predict and establish set of actions, aimed to determine the appropriateness of new innovative directions development in healthcare sector and to define most important of them, as well as to identify the probability of achieving the goal. Recommendations for the transition to an innovative way of development of the healthcare industry in Ukraine are described. Also key barriers and risks against the development and introduction of innovative technologies have been determined and based on them were formed recommendations for the transition to an innovative way of development of the healthcare sector in Ukraine are presented.

The author has identified new approaches how to involve and finance innovations through state-private partnership, innovation vouchers, technology transfer, direct and indirect state motivation of private entrepreneurs and technology institutes as well as applying grants to attract investments for innovative projects. An important direction in the development of innovation activities in the healthcare sector of Ukraine should be the direct purchase of innovative products, commercialization of scientific developments, technology transfer and introduction into Ukraine. State should care about development of scientific research; modernization of the structure of the health sector; creation of favorable conditions for development of the priority directions of medical science through concentration of financing and personnel resources; creation of research centers; formation of a personnel reserve system in the regions; development of health insurance system; planning policies in the healthcare sector and forecasting its possible consequences.

Key words: innovation development, state regulation, sphere of health protection, subjects of management, instruments of state regulation, innovative activity, neural model.

Підписано до друку 26.04.2019 р.
Папір офсетний. Гарнітура Times. Формат 60 × 90/16. Ум. друк. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Зам. № 82

Друк СПДФО Марусич М. М. Свідоцтво № 1252 від 30.12.1996
м. Львів, пл. Осмомисла, 5/11, тел./факс: (032) 261-51-31.
e-mail: interprint-m@ukr.net